

DATUM
2013-04-05
ERT DATUM
2012-12-13

DIARIENR
2012/272-4
ER BETECKNING
N2012/5688/FIN

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Undersökningstillstånd och arbetsplaner (SOU 2012:73)

Ett syfte med den remitterade utredningen är enligt direktiven att utveckla regelverket så att markägare, sakägare och kommuner med ökad tydlighet och effektivitet tidigt ska få information om vad som avses med en undersökning enligt minerallagen. Statskontoret anser att utredaren lämnat förslag enligt direktivet. I huvudsak instämmer Statskontoret i lämnade förslag. I några fall vill vi dock lämna avvikande uppfattning eller kommentera förslagen i betänkandet.

Undersökningstillståndets innebörd

I betänkandet föreslås att punkterna 4–6 och punkten 9 i 1 § mineralförordningen tas bort. Det skulle bl.a. innebära att prospektören inte längre behöver redovisa gällande planer för markanvändningen och skyddsområden av olika typer i sin ansökan om undersökningsplikt.

Statskontoret är medvetet om att Bergsstatens prövning av undersökningstillstånd inte innebär en prövning i förhållande till allmänna intressen. Vi noterar dock att det enligt Miljöbalkens allmänna hänsynsregler åligger prospektören att känna till och ta hänsyn till allmänna intressen i sin verksamhet. Av den undersökning av ansökningar om undersökningstillstånd som presenteras i betänkandet framgår att prospektörerna i många fall inte ger en fullständig redovisning av gällande planer och skyddsområden i sina ansökningar. I praktiken har länsstyrelsen fått ta över prospektörens uppgift att ta reda på vad som gäller i det område som ansökan avser. Detta är inte tillfredsställande av flera skäl. Dels visar dessa brister i ansökningarna på bristande kunskap om gällande planer och skyddsområden hos prospektören, dels läggs arbetsuppgifter över på staten som åligger prospektören.

Prospektören är skyldig att ta reda på fastighetsägare och innehavare av särskild rätt i det aktuella området. För att göra detta används Lantmäteriets fastighetsregister. I detta register finns även uppgifter om fysiska planer och bestämmelser, vilket betyder att det inte är något större merarbete för prospektören att även begära dessa uppgifter ur Fastighetsregistret.

Statskontoret anser att det är rimligt att det åligger prospektören att även i fortsättningen redovisa uppgifter om fysiska planer och bestämmelser i det aktuella området, även om inte Bergsstaten prövar detta. Det har ett värde att i ett så tidigt skede göra prospektören medveten om motstående intressen, så att hänsyn till dessa kan tas i planeringen av verksamheten.

Språkrav på arbetsplanen

I betänkandet föreslås att minerallagen 3 kap. 5 § ändras. När det gäller vilket språk arbetsplanen ska upprättas på är förslaget formulerat på följande sätt. ”Arbetsplanen ska upprättas av tillståndshavaren och vara skriven på svenska, eller om någon berörd fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt begär det, något av de nationella minoritetsspråk som anges i 7 § språklagen (2009:600).” Statskontoret har inga invändningar mot innebörden i förslaget som det presenteras i betänkandet, men anser att den språkliga utformningen av bestämmelsen bör ändras för att undvika att tolkningen i tillämpningen blir något annan än avsett. Med den föreslagna formuleringen finns risk att bestämmelsen tolkas så att arbetsplanen **enbart** ska upprättas på ett nationellt minoritetsspråk så fort någon fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt begärt det. Bestämmelsen kan därför förslagsvis formuleras på följande sätt.

Arbetsplanen ska upprättas av tillståndshavaren och vara skriven på svenska. Om någon berörd fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt begär det, ska tillståndshavaren även skriva arbetsplanen på något av de nationella minoritetsspråk som anges i 7 § språklagen (2009:600).

Myndighetsutövning vid hanteringen av arbetsplaner

Gällande och förslaget förfarande med arbetsplaner innebär att prospektören anförtros myndighetsutövning i kontakterna med berörda fastighetsägare och innehavare av särskild rätt. Detta är Statskontoret mycket tveksamt till, då det kan föreligga en intressekonflikt mellan prospektören och de berörda. Det kan därför ligga i prospektörens intresse att t.ex. inte följa regelverket när det gäller information till alla berörda eller att i övrigt hantera synpunkter på arbetsplanen på ett partiskt sätt. Till det kan läggas att det har varit svårt för utredningen att få någon uppfattning om hur delgivningssystemet fungerar i praktiken.

Genom reglerna i minerallagen har staten anförtrott myndighetsutövning till alla som fått undersökningstillstånd av Bergsstaten. Det sker således ingen prövning i varje enskilt fall om det är lämpligt att lämna över myndighetsutövande uppgifter.

Efter delgivning åligger det fastighetsägare och innehavare av särskild rätt att meddela prospektören de invändningar man har gentemot arbetsplanen för att därefter komma överens om innehållet i arbetsplanen. Det finns dock ingen insyn i hur dessa synpunkter tas om hand och avvägs i förhållande till prospektörens förslag till arbetsplan. Det finns inte några tydliga krav på hanteringen som garanterar öppenhet. Det finns heller ingen möjlighet för fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt att överklaga prospektörens hantering av eller slutsatser i arbetsplanen. Däremot är det enligt gällande regler möjligt för prospektören att begära att bergmästaren prövar arbetsplanen om det kommit in synpunkter på arbetsplanen.

För att få en transparent process och en rättssäker hantering av arbetsplanerna förordar Statskontoret att kommunikationen med fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska utföras av Bergsstaten. Vidare bör även avvägningen mellan prospektörens förslag och fastighetsägarnas invändning ske av Bergsstaten, så att arbetsplanen beslutas av Bergsstaten. Även i de fall inga invändningar mot arbetsplanen förs fram bör Bergsstaten besluta om arbetsplanen, så att det blir tydligt när beslut fattas om arbetsplanen och den därefter vinner laga kraft.

Tillsyn

Statskontoret ser positivt på att Bergsstaten ska utöva en mer aktiv tillsyn som inte enbart bygger på anmälan från enskilda. Detta är särskilt angeläget om utredarens förslag om delgivningsförfarande och hantering i övrigt för arbetsplanerna genomförs.

Yttrande från kommuner och länsstyrelser

Kommuner och länsstyrelser har möjlighet att yttra sig över ansökningar om undersökningstillstånd. Utredningen föreslår att tillståndshavaren ska skicka en kopia av den arbetsplan som blir resultatet av prospektörens hantering till länsstyrelsen och berörd kommun.

I arbetsplanen blir det mer tydligt var och hur undersökningen ska gå till. Ett undersökningstillstånd kan omfatta ett mycket stort område, varför det då är svårt att uttala sig om eventuella intressekonflikter eller konflikter med skyddade områden.

Statskontoret föreslår därför att det förslag till arbetsplan som går ut till fastighetsägare och innehavare av särskild rätt även skickas till berörd kommun och länsstyrelse. De kan då dels ge synpunkter på om tillståndshavaren beaktat eventuella synpunkter på ansökan om undersökningstillstånd, dels kontrollera eventuella intressekonflikter när underlaget är mer detaljerat. Som Statskontoret föreslår i detta remissvar bör Bergsstaten besluta om

arbetsplaner. Kommunernas eller länsstyrelsens eventuella synpunkter på arbetsplanen bör då ingå i underlaget inför dessa beslut.

Generaldirektör Yvonne Gustafsson har beslutat i detta ärende. Tf. utredningschef Annika Gustafsson och utredare Ola Norr, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Yvonne Gustafsson

Ola Norr